

5.5.2025

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (VN/12230/2024)

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Tausta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi liikennejärjestelmän digitaalisia tietopalveluja koskeva laki. Lisäksi kumottaisiin tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä annettu laki ja muutettaisiin liikenteen palveluista annettua lakia sekä tehtäisiin eräisiin muihin lakeihin teknisluontoisia muutoksia. Sekä kansallisen yhteyspisteen että liikennejärjestelmän perustietopalveluiden järjestäminen, ylläpito ja kehittäminen annettaisiin suoraan lain nojalla Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n tehtäväksi. Väyläviraston roolina olisi jatkossa toimia valtion väyläinfrastruktuuria koskevan tiedon tuottajana. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi valvoa laissa säädettyjen tehtävien noudattamista.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksessä on huomioitu julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (tiedonhallintalaki, 906/2019) 8 §:n 2 momentissa säädetty velvoite laatia lain 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoineistoihin ja tietojärjestelmiin. Kyseisessä esityksen kohdassa todetun perusteella Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n toimintaan sovellettaisiin tiedonhallintalain 4 §:ää, 4 lukua ja 22–28 §:ää. Esityksessä ei ole kuitenkaan arvioitu tarkemmin, mitä vaikutuksia kyseisten lainkohtien soveltaminen tarkoittaisi kyseisen yhtiön toimintaan ja mitä muutoksia sillä mahdollisesti olisi yhtiön tiedonhallinnan toteuttamiseen. Jatkovalmistelussa on arvioitava tarkemmin nämä vaikutukset.

Esityksessä ehdotetun liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista annetun lain 17 §:n mukaan Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy voisi luovuttaa tietoja perustietopalvelusta maksutta ohjelmointirajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti. Tältä osin perusteluissa ei ole arvioitu, miten kyseinen säännös suhteutuu tiedonhallintalain sääntelyyn tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla. Tiedonhallintalain 22 §:n nojalla viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi viranomaisen voi tiedonhallintalain 24 §:n nojalla luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tietoja muulle kuin toiselle viranomaiselle, jos tiedot saavalla toimijalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja.

Esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi, onko ehdotetun sääntelyn mukaisessa tietojen luovuttamistavassa kysymys tiedonhallintalaissa säädetystä tietojen luovuttamisesta, jolloin siitä ei ole tarve säätää erikseen, vaan yhtiön toimintaan voitaisiin soveltaa tiedonhallintalain sääntelyä. Jatkovalmistelussa tulee tarkemmin arvioida tarve mainitulle erityissääntelylle. Mikäli erityissääntelylle olisi perusteet, tietojen luovuttamistavan osalta olisi arvioitava, edellyttääkö se vastaavan kaltaisia edellytyksiä kuin mainituksa tiedonhallintalain sääntelyssä on säädetty muun muassa tiedonsaantioikeuden ja tietoturvallisuuden osalta.

Esityksessä ehdotetaan, että Väyläviraston rooli liikennejärjestelmän digitaalisten tietopalvelujen osalta keskittyisi valtion väyläinfrastruktuuria koskevan tiedon tuottamiseen ja se luopuisi kansallisen yhteyspisteen ylläpito- ja tilaajavastuista. Samalla nykyiset tiedonhallintaan ja julkisen palvelutehtävän sopimus pohjaiseen siirtämiseen liittyvät epäselvyydet viraston ja Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n roolituksissa poistuisivat. Valtiovarainministeriö kannattaa, että tiedonhallintaa koskevia vastuita selkeytetään. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin arvioida, mitä vaikutuksia mainitulla tehtävien siirtämisellä olisi Väyläviraston tiedonhallintaan. Liikenne- ja viestintävirastolta olisi ehdotuksen mukaan poistumassa tilaajatehtävä, mutta sen tilalle olisi tulossa uusi valtionaputehtävä. Myös tältä osin olisi arvioitava, onko ehdotetulla muutoksella vaikutuksia Liikenne- ja viestintäviraston tiedonhallintaan.

Ehdotus sisältää uusia EU-sääntelyn ylittäviä velvoitteita kunnille, mikä on ristiriidassa hallituksen kuntia koskevien velvoitteiden vähentämistavoitteiden kanssa. Pääministeri Orpon hallitus on sitoutunut ohjelmassaan kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Kuntiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia tulisi arvioida nyt tehtyä tarkemmin, jotta olisi mahdollista arvioida, aiheutuuko muutoksista sellaisia kustannuksia, jotka kunnille tulisi kompensoida ja minkä suuruisina.

2 § soveltamisalasta ehdotetaan säädettäväksi soveltamisalan ulkopuolelle toiminta ja palvelut, joita tarjotaan maanpuolustuksen, kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taikka rikosten ennalta estämisen, rikostutkinnan ja syytetöimien toteuttamiseksi. Valtiovarainministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko myös varautumisen toteuttamiseen liittyvä toiminta säätää soveltamisalan ulkopuoliseksi.

Esitykseen on otettu säännöksiä, joiden tarkoitus on turvata infrastruktuuria koskevia tietoja keskeyttämällä niiden jakelu määräajaksi. Perusteluja tulisi täydentää arvioimalla valitun menettelyn tehokkuutta erilaisia uhkamalleja vasten.

Esitetty rahoitus kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun tehtäviin on vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelman mukainen. Määräraha katetaan sisäisinä siirtoina LVM:n hallinnonalan sisällä.

Alivaltiosihteeri

Susanna Huovinen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/12230/2024-VM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: